

STRATEGIE ENERGETYCZNE GMIN ELEMENTEM INICJUJĄCYM ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Iwona Herbuś

Politechnika Częstochowska
Wydział Zarządzania

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie wpływu gospodarki energetycznej na zrównoważony rozwój gminy. Zrównoważony rozwój obejmuje trzy obszary: ekologiczny, ekonomiczny i społeczny. Podobnie jest z działaniami dotyczącymi polityki energetycznej jednostek terytorialnych, która również ma na celu uwzględnianie wszystkich trzech obszarów. Kluczową rolę odgrywają tutaj dokumenty strategiczne dotyczące energetyki, które wyznaczają kierunek działań w gminach. Obejmują one działania na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, są ze sobą silnie powiązane i bardzo ważna jest dokładna koordynacja między nimi. W opracowaniu przytoczone zostały również przykłady działań zrównoważonych w obszarze energetyki realizowanych w mieście Częstochowa.

Słowa kluczowe: dokumenty strategiczne, energetyka, polityka ekologiczna, zrównoważony rozwój

Wprowadzenie

Zrównoważony rozwój miast to obecnie coraz popularniejsze zagadnienie w jednostkach samorządu terytorialnego. Gminy konkurują ze sobą w wielu obszarach, również w działaniach prowadzonych na rzecz ochrony środowiska. Pomocna tutaj staje się polityka ekologiczna, która określa zarys działań koniecznych do zrealizowania. Na jakość środowiska, ale również życia społeczeństwa i oszczędności finansowe, duży wpływ ma gospodarka energetyczna gminy. W celu określenia precyzyjnych działań przynoszących jak najlepsze efekty samorządy korzystają z wielu dokumentów strategicznych oraz przygotowują własne. Przykładem dokumentu strategicznego na poziomie krajowym, który nakreśla kierunek działania gmin, jest *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*, z kolei dokumenty, które coraz częściej opracowują jednostki terytorialne, to plany gospodarki niskoemisyjnej.

Zrównoważony rozwój gmin

Zrównoważony rozwój ma za zadanie uwzględniać jednocześnie trzy obszary: środowiskowy (ekologiczny), ekonomiczny (gospodarczy) i społeczny. Ponadto zrównoważony rozwój obejmuje 4 podstawowe elementy:

- Planowanie dla przyszłości – rozwiązując problemy obecnie, należy uwzględnić również przyszłość i problemy oraz potrzeby mogące w niej się pojawić.

- Planowanie dla środowiska życia człowieka – należy uwzględniać elementy przyrodnicze, jak i antropogeniczne.
- Zapewnienie sprawiedliwego dostępu do zasobów przyrodniczych obecnym i przyszłym społeczeństwom – zasoby muszą być wykorzystywane racjonalnie.
- Szeroki udział różnych grup społecznych w podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków i tempa procesów rozwojowych – zajmując się problematyką rozwoju, należy uwzględniać opinie ekspertów z wielu dziedzin oraz wyciągać z nich jak najlepsze wnioski¹.

Bardzo ważne jest, aby wszelkie zjawiska przyrodnicze, ekonomiczne oraz społeczne były traktowane jako spójna, uzupełniająca się całość, w której zachodzą dynamiczne zmiany. Realizacja działań z zakresu zrównoważonego rozwoju powinna opierać się na trzech zasadach²:

1. Zasada równowagi (ładu gospodarczego) – oznacza dostosowanie zapotrzebowania na konkretne zasoby i gospodarowania nimi do dostępności zasobów, jakimi dysponuje dana społeczność na określonym terenie. Brane są tutaj pod uwagę zasoby przyrodnicze, ale również zasoby pracy i kapitału. Ład gospodarczy oznacza zintegrowane realizowanie celów społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.
2. Zasada efektywności (racjonalnego gospodarowania) – obejmuje dwa warianty. Pierwszy dotyczy wydajności, wskazującej na maksymalizację efektów przy dopuszczalnym i racjonalnym poziomie zużycia zasobów. Drugi odnosi się do oszczędności, opierającej się na maksymalnym oszczędzaniu zasobów przyrodniczych poprzez minimalizację nakładów.
3. Zasada zapewnienia wzajemnych korzyści – opiera się na uczestnictwie społeczeństwa w przedsięwzięciach dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego. Dana działalność gospodarcza powinna rozwijać się tam, gdzie jest przyzwolenie i zainteresowanie miejscowej ludności. Ponadto działalność gospodarcza powinna opierać się na miejscowym potencjale rozwojowym uwzględniającym inicjatywę społeczną, gospodarczą i inwestycyjną, oszczędności zasobów naturalnych, ekologicznych technologiach oraz świadomym bilansie zawierającym korzyści oraz straty wynikające z danego przedsięwzięcia.

Miasta opierające się na zrównoważonym rozwoju muszą uwzględniać wszystkie powyższe elementy. Bardzo ważną rolę w tym procesie odgrywa społeczność lokalna, która jest stałym uczestnikiem wszelkich podejmowanych inicjatyw.

Zrównoważony rozwój gmin w dużej mierze nawiązuje do polityki ekologicznej, zwanej też polityką ochrony środowiska, która powinna opierać się na następujących kryteriach³:

- zobowiązanie do stałej redukcji zanieczyszczeń;

¹ *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*, red. A. Zalewski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2007, s. 83.

² *Ibidem*, s. 84-86.

³ *Stan i perspektywy rozwoju zrównoważonego*, red. E. Broniewicz, Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Zarządzania Środowiskiem, Politechnika Białostocka, Białystok 2006, s. 97.

- posiadanie systemu monitoringu, umożliwiającego nadzór celów środowiskowych;
- dostępność dla opinii publicznej;
- udokumentowanie i dostępność dla wszystkich pracowników;
- zgodność ze stosownymi przepisami w zakresie ochrony środowiska;
- adekwatność w odniesieniu do skali wpływu na środowisko działalności produkcyjnej i usługowej.

Polityka ekologiczna to świadoma i celowa działalność władz w odniesieniu do środowiska naturalnego. Polega na kreowaniu warunków racjonalnego gospodarowania zasobami i walorami środowiska naturalnego oraz jego ochronie⁴. Głównym celem polityki ekologicznej jest stworzenie warunków koniecznych do realizacji działań na rzecz ochrony środowiska. Na podstawie aktualnego stanu środowiska i przyrody określa się⁵:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań na rzecz ekologii,
- środki niezbędne do realizacji zadań i osiągnięcia celów.

Niezwykle ważnym obszarem wpływającym na jakość środowiska naturalnego, a w konsekwencji na zrównoważony rozwój w gminach, jest energetyka. Gminy w swoich wieloletnich strategiach uwzględniają działania dotyczące tego obszaru. Wymaga tego pogarszający się stan środowiska naturalnego, ale również polityka energetyczna Unii Europejskiej, która nakłada zobowiązania na poszczególne kraje, a w konsekwencji na jednostki terytorialne. W tej dziedzinie wyznacznikiem podejmowanych inicjatyw stają się dokumenty strategiczne dotyczące energetyki w gminach.

Dokumenty strategiczne dotyczące energetyki

Kluczowym wyznacznikiem działań niezbędnych do realizacji jest Polityka Energetyczna Unii Europejskiej. Zmiany klimatu, zmniejszająca się liczba zasobów i surowców własnych oraz potrzeba zapewnienia dostaw energii po korzystnych dla konsumentów cenach – to współczesne wyzwania europejskiej polityki energetycznej. W związku z tym polityka energetyczna opiera się na trzech równoległych filarach: konkurencyjność (rozwój rynku wewnętrznego), bezpieczeństwo dostaw i zrównoważony rozwój, w tym ochrona środowiska⁶.

W związku z powyższymi problemami oraz wyzwaniami dotyczącymi polskiej energetyki opracowana została strategia obejmująca krótkoterminowe działania oraz wieloletnią perspektywę. Dokumentem tym jest *Polityka energetyczna Polski*

⁴ T. Liziński, *Podstawy ekonomii i zarządzania środowiskiem*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Elbląg 2010, s. 169.

⁵ Ibidem, s. 169-170.

⁶ https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/zagraniczna_polityka_ekonomiczna/polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/?printMode=true (odczyt: 25.07.2015).

do 2030 roku, przyjęta przez Radę Ministrów 10 listopada 2008 roku. W strategii wśród celów w zakresie oddziaływania energetyki na środowisko wymienia się⁷:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie SO₂ i NO_x (tlenków azotu) oraz pyłów do poziomów wynikających z regulacji unijnych,
- zredukowanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- zminimalizowanie składowania odpadów poprzez ponowne wykorzystanie ich w gospodarce,
- korzystanie z technologii niskoemisyjnych przy wytwarzaniu energii.

Najważniejsze aspekty polityki energetycznej realizowane na szczeblu lokalnym i regionalnym powinny dotyczyć⁸:

- oszczędności paliw i energii w sektorze publicznym;
- maksymalizacji wykorzystania lokalnego potencjału energii odnawialnej;
- zwiększenia wykorzystania technologii wytwarzania ciepła i energii elektrycznej w układach skojarzonych jako pozytywnej alternatywy dla zasilania systemów ciepłowniczych i dużych obiektów w energię;
- rozwoju scentralizowanych systemów ciepłowniczych, które pozwalają poprawić efektywność i parametry ekologiczne procesu zaopatrzenia w ciepło oraz zwiększyć poziom lokalnego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- modernizacji sieci dystrybucji energii elektrycznej i dostosowanie ich do aktualnych potrzeb odbiorców;
- rozbudowy sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego na terenach zgazyfikowanych;
- wspierania realizacji w gminach inwestycji o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju kraju.

Kolejnym niezwykle ważnym dokumentem jest Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014, który został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań z dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej⁹. Dyrektywa ustanawia wspólne obszary działań dotyczących promocji efektywności energetycznej w krajach Unii Europejskiej, która powinna wzrosnąć do 20% do 2020 roku. Dodatkowo określa zasady usunięcia barier na rynku energii oraz zniwelowania nieprawidłowości jego funkcjonowania¹⁰. Wynikające z dyrektywy obowiązki państw przynależących do Unii Europejskiej to¹¹:

⁷ *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*, s. 23, dostęp: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/zagraniczna_polityka_ekonomiczna/polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/ (odczyt: 25.07.2015).

⁸ *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*, Ministerstwo Gospodarki, s. 27, dostęp: <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf> (odczyt: 25.07.2015).

⁹ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Efektywnosc+energetyczna/KPDEE> (odczyt: 25.07.2015).

¹⁰ <http://www.ure.gov.pl/pl/urząd/wspolpraca-miedzynarod/inne-akty-prawne-ue/4940,Dyrektywa-w-sprawie-efektywnosci-energetycznej.html> (odczyt: 25.07.2015).

¹¹ *Ibidem*.

- ustalenie orientacyjnej krajowej wartości docelowej w obszarze efektywności energetycznej w oparciu o zużycie energii i jej oszczędność;
- renowacja 3% całkowitej powierzchni ogrzewanych i/lub chłodzonych budynków publicznych należących do instytucji rządowych co roku w celu zapewnienia odpowiednich standardów;
- ustanowienie długoterminowych strategii wspierających inwestycje w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych zarówno prywatnych, jak i publicznych;
- wprowadzenie krajowych systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej, nakładających obowiązek osiągnięcia oszczędności energii końcowej przez dystrybutorów energii lub przedsiębiorstwa prowadzące detaliczną sprzedaż energii;
- umożliwienie dostępu odbiorcom końcowym energii do audytów energetycznych oraz nabycia po korzystnych cenach indywidualnych liczników informujących o rzeczywistym zużyciu i czasie korzystania z energii;
- zobligowanie do podjęcia w krajach działań promujących i umożliwiających efektywne wykorzystanie energii przez małych odbiorców, w tym gospodarstwa domowe;
- opracowanie taryf sieciowych i regulacji dotyczących sieci, których celem będzie zachęcanie operatorów sieci do udostępniania jej użytkownikom usług systemowych pozwalających na wprowadzenie środków do poprawy efektywności energetycznej w kontekście wdrażania inteligentnych sieci.

Podsumowując – najważniejszym zadaniem Krajowego Planu Działań dotyczącego efektywności energetycznej dla Polski 2014 jest zwiększenie efektywności energetycznej w kraju, co mają zapewnić działania na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, realizowane w poszczególnych sektorach gospodarki oraz u wszystkich grup odbiorców.

Gminy, które chcą pozyskać fundusze na działania w zakresie termomodernizacji budynków lub na odnawialne źródła energii, muszą posiadać plany gospodarki niskoemisyjnej. Gospodarka niskoemisyjna oznacza ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Opiera się na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (OZE), zastosowaniu technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń oraz efektywności energetycznej. Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to dokument strategiczny, który ma na celu określenie wizji rozwoju gminy w obszarze gospodarki niskoemisyjnej. Jego najważniejszym elementem jest określenie celów strategicznych i szczegółowych, realizujących konkretną wizję gminy. Kluczowym zadaniem PGN jest zredukowanie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Plan musi również zawierać dokładny opis, jak gmina zamierza zrealizować wyznaczone zadania i osiągnąć zamierzone cele przy uwzględnieniu działań krótkoterminowych i długotrwałych inwestycji oraz ich kontroli i monitoringu. Istotne jest również zapewnienie spójności działań z wieloletnią prognozą finansową jednostek terytorialnych. Podstawą przygotowywania planów gospodarki niskoemisyjnej jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych z obszaru gminy, opartej na jej bilansie energetycznym. Analizie powinny zostać poddane budynki publiczne, mieszkalne, transport, gospodarka odpadami, przemysł i usługi.

Przygotowany PGN powinien zostać poddany szczegółowej strategicznej ocenie wpływu na środowisko naturalne¹².

Kolejnym dokumentem przygotowywanym przez gminy jest plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP – Sustainable Energy Plan Action). Celem tego opracowania jest przedstawienie działań w obszarze zrównoważonej gospodarki energetycznej. W dokumencie przedstawione zostają rezultaty bazowej inwentaryzacji emisji w celu określenia najważniejszych obszarów działań oraz możliwości osiągnięcia celu dotyczącego ograniczenia emisji dwutlenku węgla. Określone zostają także ramy czasowe, jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania oraz konkretne środki niezbędne do realizacji, co przekłada się na długoterminową strategię¹³.

Wszystkie wymienione wyżej dokumenty mają wspólny cel, jest nim ograniczenie emisji CO₂ i poprawa stanu środowiska naturalnego. Dokumenty o zasięgu krajowym stanowią bardzo ważny kierunkowskaz działań dla dokumentów przygotowywanych przez gminy.

Przykłady działań w obszarze energetyki realizowanych przez gminę Częstochowa poprawiających stan środowiska naturalnego

W Częstochowie prowadzone są liczne działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego oraz ograniczenie zużycia energii. Wśród nich wymienia się¹⁴:

- energetycznego na terenie miasta, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych oraz pewności zasilania;
- modernizację systemu grzewczego w ramach wymiany ogrzewania węglowego na proekologiczne poprzez likwidację kaflowych pieców węglowych;
- termomodernizację obiektów, której celem jest racjonalizacja zużycia energii cieplnej generującej redukcję zanieczyszczeń (dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu);
- odpowiednie gospodarowanie paliwem gazowym poprzez wykorzystanie nowoczesnych kotłów o dużej sprawności;
- racjonalizację zużycia energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego, całkowita modernizacja oświetlenia może skutkować zmniejszeniem zużycia energii na poziomie około 50%;
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego miasta poprzez korzystanie z lokalnych nośników energii;
- korzystanie z energii odnawialnej, co znacznie wpływa na redukcję emisji CO₂ oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa energetycznego, w mieście wykorzystywana jest również biomasa i biogaz;

¹² <http://misja-emisja.pl/knowledgebase/plany-gospodarki-niskoemisyjnej-cele-zadania/> (odczyt: 27.07.2015).

¹³ <http://www.czestochowa.energiaiśrodowisko.pl/SEAP/> (odczyt: 27.07.2015).

¹⁴ <http://www.czestochowa.energiaiśrodowisko.pl/ewtm/document.2009-05-04.9852812599> (odczyt: 27.07.2015).

- realizację programu, Zarządzanie energią i środowiskiem w budynkach użyteczności publicznej miasta Częstochowy”, który znacznie ograniczył zużycie energii oraz emisję CO₂ do atmosfery, zmniejszyły się również koszty zaopatrzenia w energię w obiektach miejskich (program rozpoczęty był we współpracy z Fundacją na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii w Katowicach – FEWE);
- w budynkach użyteczności publicznej, którego celem jest racjonalne użytkowanie energii, w tym obszarze przeprowadzono analizę bezpieczeństwa energetycznego obiektów użyteczności publicznej zarządzanych przez gminę lub podległe jednostki, wyznaczone potrzeby stanowią podstawę działań dyrektorów tych jednostek;
- ograniczenie niskiej emisji zakładające usunięcie przestarzałych niskosprawnych ogrzewań węglowych, wymianę kotłowni osiedlowych, zmianę systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej i termomodernizację obiektów budowlanych, co ma prowadzić do polepszenia stanu powietrza;
- politykę transportową miasta, której celem jest usprawnienie bezpieczeństwa i sprawności przemieszczania się osób oraz rzeczy, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- edukację ekologiczną w celu wykształcenia postaw proekologicznych wśród społeczności i przekonanie jej o konieczności postępowania zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- udział w projekcie unijnym realizowanym we współpracy z FEWE „Podnoszenie poziomu świadomości społecznej w zakresie aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji dotyczących ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej na poziomie lokalnym”;
- czynny udział w gremiach o oddziaływaniu lokalnym, regionalnym oraz krajowym, którymi są: Komisja ds. Lokalnej Polityki Energetycznej oraz Regionalna Rada ds. Energii (działające przy Śląskim Związku Gmin i Powiatów), oraz Koalicja na rzecz Utworzenia Krajowego Systemu Zrównoważonego Gospodarowania Energią.

W Częstochowie realizowanych jest wiele inicjatyw na rzecz ograniczenia zużycia energii oraz ograniczenia zanieczyszczenia środowiska. Wszelkie działania są szczegółowo planowane i kontrolowane, co wpływa na ich wysoką jakość i pozytywne, mierzalne efekty.

Podsumowanie

Zrównoważony rozwój w swojej istocie to takie gospodarowanie zasobami i takie kształtowanie otoczenia społecznego, gospodarczego oraz środowiskowego, które pozwoli pozostawić je w stanie niepogorszonym. Wymaga to aktywności oraz zintegrowanych działań na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Istotną rolę w tym procesie odgrywa odpowiednio kształtowana polityka energetyczna, posiadająca odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych. Wyznaczone w niej cele dążące do zminimalizowania negatywnego wpływu

energetyki na środowisko, poprawy efektywności wykorzystania paliw i energii oraz gwarantujące dostęp do mediów energetycznych zapewniają odpowiedni stopień rozwoju cywilizacyjnego przy poszanowaniu środowiska naturalnego. Każdy, począwszy od producentów i dystrybutorów energii do odbiorców, którymi są przedsiębiorstwa, ale również gospodarstwa domowe, ma w tym procesie ogromną rolę do spełnienia. Racjonalne gospodarowanie energią powinno rozpoczynać się w gminie, przykład taki stanowi Częstochowa, która uznała, że lokalna polityka energetyczna, jej kształtowanie i wdrażanie stanowi jeden z niezwykle istotnych elementów zrównoważonego rozwoju miasta.

Literatura

1. <http://misja-emisja.pl/knowledgebase/plany-gospodarki-niskoemisyjnej-cele-zadania/>
2. <http://www.czestochowa.energiaiśrodowisko.pl/ewtm/document.2009-05-04.9852812599>
3. <http://www.czestochowa.energiaiśrodowisko.pl/SEAP/>
4. [http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Efektywnosc+](http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Energetyka/Efektywnosc+energetyczna/KPDEE)
5. energetyczna/KPDEE
6. http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/zagraniczna_polityka_ekonomiczna/polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/
7. polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/
8. https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/zagraniczna_polityka_ekonomiczna/polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/?printMode=true
9. polityka_energetyczna/polityka_energetyczna_ue/?printMode=true
10. <http://www.ure.gov.pl/pl/urząd/wspolpraca-miedzynarod/inne-akty-prawne-ue/4940,Dyrektywa-w-sprawie-efektywnosci-energetycznej.html>
11. Liziński T., *Podstawy ekonomii i zarządzania środowiskiem*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Elbląg 2010.
12. *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*, red. A. Zalewski, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2007.
13. *Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 10 listopada 2009, dostęp: <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf>
14. *Stan i perspektywy rozwoju zrównoważonego*, red. E. Broniewicz, Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Zarządzania Środowiskiem, Politechnika Białostocka, Białystok 2006.

ENERGY STRATEGIES OF COMMUNES AS AN ELEMENT INITIATING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract: The aim of this article is presentation of impact of energy economy on sustainable development. Sustainable development includes three areas: ecological, economic and social. The same situation affects energy policy, which also consider all three areas. Strategic papers concerning the energy production are of great importance in communes because they form the actions. They include national actions, regional actions and local actions that are connected one another. In this elaboration were presented examples of sustainable actions concerning the energy productions in Częstochowa.

Keywords: sustainable development, ecological policy, strategy papers, energy production